

Dieter M. Gräf

Rijeka

Junaci ljepote, batinaši,
pasatisti, svi su oni izašli
iz rijeke, ulazili u rijeku, čeličili se, uzdizali kokainom,
letjeli tako u smrt i natrag,
u Rijeku.

Nije više bilo kruha, samo nečeg

što se tako zvalo

i mirisalo je po plijesni.

Fašizam je bio krvavo

mlad, dječje

bolestan, ardito-futuristički, brutaloidelistički.

Voštano

tvrd, i mirisao je na plijesan, na plamen i bez

vrijedne krune, *periferia con camion*, opasnost, mirisao je

na D'Annunziovu vrućicu:

12. 9. 1919, Santa entrada. *Naoružan pjesnik,*

na čelu kolone ukradenih teretnih

vozila; 2.500 patriotskih dezertera

comandantea, *koji je*

svojom čarobnom frulom od proklamacija

ukrotio sve te

nasil

ne nepismene, te

crnce.

Oni su začarani tim šarenim

staklenim slikama

mističnih latinskih citata – odmah će proglasiti

riječku

Italiju s balkona

Guvernerove palače; Eia, eia, alalà,

reći će oslobođeno mjesto, njegov zbor, gladije

oduhovljen, visi

dannuncijanski na usnama Jedno

okog: *grad živi*

od gusarenja i subvencija.

Uređuje se ured za iznenadne prepade,

objeduje se uz lijepe riječi

kao uskoci,

tako se klanja

duboko

pred antikom

(Gusari!); *karizma*

tska privreda,

okončanje blokade, obezvrijeđena

ovdje se slavi novčanica,
Superuomo,
poezija *mi doživljavamo sebe*
kao razornu salitrenu kiselinu;
najpustolovniji likovi
navečer bacaju
ručne granate,
danju
oni su straža pred palačom *La disperata*,
ili sjede pod smokvinim drvom:
sastanak redakcije časopisa *Yoga*
(slobodna ljubav,
ukidanje novca,
ukidanje zatvora,
uljepšavanje gradova i od svega).

Onaj tamo
je Guido Keller, rođeni
barun Kellerer von Volkenkeller.
Aksijski tajnik, antipasatist,
futuristički jogi, junak fašizma.
Hipi
zdesna
u doba prije Poljaka,
najčešće odjeven u sive ili šarene pidžame,
nosio je
na gustoj plavo
crnoj kosi fes;
s prijateljima noću
umotan u lanene plahte ležati i urlati
na groblju;
peder,
kupao se i sunčao gol
i svaki put bi zgranuo seljake.

Evo njegovih domaćih životinja:
zmija,
orao s potkresanim perjem
(D'Annunzio ga je dao oteti,
zbog male razmirice).
Joga, otkrio je,
ide bolje s kokainom;
meditira
gledajući satima
svog orla u oči,
naziva ga Guido.
Onda dolazi jednooki magarac,
iz Dalmacije, što ga proglasio
tamošnjim diplomatskim predstavnikom

i doveo na aero
drom, prisilno slijetanje,
ponovno,
pri kojem je on izgubio jedno oko, baš kao *Il monocolo*.

Je li sve istina, što
stoji u tako dalekim spisima?
Guido Keller, sada u azurno
plavoj viteškoj odori,
pod miškom mu Immanuel Kant.
Futuristička jela, futurističko
letačko kazalište s bacanjem
noćne posude nad parlamentom
sedam ruža iznad Kvirinala (kraljica),
bijela ruža iznad Vatikana
(brat Franjo) –
dječji križarski rat, liga nepriznatih naroda,
otimačina 46 kraljevskih konja?
Javna ispovijed: monasi kapucini
žele se ženiti; pjesnik-
komandant kod okuženih;
21 poglavlje
(djeljivo idealnim brojevima)
sindikalističkog ustava s
desetom korporacijom, koja se čuva za muzu?
Istinito poput povijesti
i svake priče,
koja će vjerno pronevjeriti ono što se upravo

čini nevidljivim. 1920, Natale di sangue.
Dolazimo do kraja
i vidimo
još
jednom
Guida Kellera, prerusena
u srednjo
vjekovnog viteza, s mačem
ili bambusovim prutom, u bratoubilačkoj borbi
protiv regularne vojske u nadiranju.
Treći konj, da,
bijelac,
kojeg ubijaju pod njegovim nogama,
pripada objavlivaču, D'Annunziu, koji,
nakon što je bomba udarila u spavaću sobu –
ponovno oslobađa
neoslobođena područja Mare Nostruma,
tako što na njih pada križ, sjena,
koju
avion baca na zemlju – herojski
recitirajući na prozoru palače stihove, stihove, stihove.

Tko voli drukčije:
Zang tumb tuuum (oslobodene
riječi avangarde iz prvog balkanskog rata).

Claretta

njen ružičasti telefon s posebno dugačkom
žicom na servirnom stoliću, kako bi ga mogla
čekati bolje, ili satima, u zodijačkoj

sobi Palače Venecija, dok ne dođe na
par minuta, na brzu ševu ili sviranje violine;
slušati s njime Chopina, čitati pjesme. On, sin

kovača, nasilan čitatelj Mörikea:
Da, to je sve što nam preostaje, reče Rahnu.
Zatekao ga je s trakom, ispražnjen pisaći stol;

rado je ubacivao njemačke riječi, kad
ne bi pronašao ništa odgovarajuće: *bez traga*, sve
ih je više tako nestajalo. Preveo Klopstockova

Mesiju, vježba za sasvim teške prste, isušio
Pontinske močvare, kao
kolerični polubog, prije nego što je u potpunosti

podlegao njemačkom jeziku. Govorio je njemački
kad je konferirao s Hitlerom, a taj mu je u kutiji
poslao sabranog Nietzschea, zlatni rub, plava

saffian-koža: sav imetak zatočenika na
Gran Sassu. Prevodio je čak i na sastancima,
dotle je došlo, ali morao je čitati iz protokola o

čemu se točno govorilo. *You're*
the top. You're Mussolini, pjevao je Cole Porter u
doba njegove veličine, ali sada je preostao tek jedan

starac i bolesnik. Führerov duce više ne postoji,
ostatak su Nijemci postavili u Salu;
na Via Nomentani ležale su stranačke

značke poput sjajnog zlatnog saga, a
žuti je Tiber stotine odbačenih
uniformi nosio prema moru –

zavjerenici koje je valjalo smaknuti, Ducellino ...
Kao vođa fašista olupina, on izdržava...
zar su ga... “voljeli”, “kao čovjeka”? Svi ti

filmovi, što ih puštaju, deset puta žešće nego inače.
Ho preferito così – Claretta Petacci u:
uloga njena života ne da joj se više svući

s kože, ona je u cijelosti posljednja ljubavnica,
a kad je putovala za njim, podala mu se, u
legendi, bez želje u pogledu pobližih

okolnosti, spremna na sve, poput dobra fašista,
dobra partizana. Obračun kod Donga.
Zar “netko takav” dobiva smrt koju “zaslužuje”?

Neki služe novac, neki će zaslužiti
vlastitu smrt, uplaćivati se neizmjerne. Zajedno
uplaćeni, protivnici, još teži su

ovisnici sjajna pogleda; takva smrt za stotinu
ljudi bit će barbarska za njega i Clarettu Petacci.
Prvo vrtoglav vlak koji se sjurio u najobičniju običnost,

prije no što će pojuriti uvis u
blještavilo, koje nije bilo predviđeno. Traljavo,
usputno uhićenje u konvoju, postao je

apatičan, taman si je još navukao njemačku
uniformu, jednostavno pošao s njima, sjeo
pred bilo koga. Negdje u Pampi daje

da se od njega napravi *Nevidljivi čovjek*: glave
zamotane u čvrstu ljusku od zavoja,
usta i oči kao *tri crna proreza nasred*

klupka bijele vate. U cariničkoj
vojarni; u zabitoj planinskoj kolibi. On, s
tom monstruozno zavijenom glavom, Claretta s

visokim petama, uspinju se po kiši. Kaže se:
njihova jedina zajednička noć, kod tih
seljaka, polje Resistenze, nije osobito

čuvano, smatrali su ih sasvim dragim ljudima.
U oči je upadala samo maskara, koju je
isplakala u jastuk, prije nego što su ih vozili naokolo,

dok nisu pronašli mjesto pogodno da ih upucaju.
Bila je to njihova prva smrt. Onda su nastavili. Na
tovareni leševi na kamionu iz Donga,

s drugima, u smjeru Milana, *fašistkinje obrijanih*

*glava, kojima su crvenom bojom crtali
srpove i čekiće na čelima, Piazzale Loreto.*

Izloženi na tlu, tada ih je svatko smio bar jednom:
pljunuti, gaziti, sjesti na njih i popišati. Osveta,
ili zato što su ga obožavali, sanjali da

se iznenada pojavio u njihovim malim životima i
uzdigao ih svojim jebanjem, stiskom ruke,
recima ispisanim vlastitom rukom u koju jedan sada

stavlja žezlo, ismijan poput židovskog kralja,
u najzadnjoj minuti nakon najzadnje, glave
već pomalo kašaste u krilu

Clarette Petacci, njeno *svjetloplavo donje rublje*;
on je sada i partizan, jer taj je trg za 15
što su ih strijeljali Nijemci, sada ga vješaju za noge,

sada je Petar, Petar na Via Appii Antici,
u visini Fosse Ardeatine; čovjeka koji više ne postoji
sada vješaju za noge o prečku te sa

gorjele benzinske crpke, pokraj Clarette, njezina
suknja, što je partizanski remen drži stisnutu
na koljenima, kraj njih hijerarasi, kakve li

biblijski

strašne

milosti.

Preveo Boris Perić